
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ

Merezhko N., Karavayev T., Kaluha N. Mytna polityka Ukraïny pid chas zbrojnoi' agresii' rf. *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo*. 2022. № 6. S. 4-16. Serija. Ekonomichni nauky. [https://doi.org/10.31617/3.2022\(125\)01](https://doi.org/10.31617/3.2022(125)01)

УДК 339.543(477):355.01

МЕРЕЖКО Ніна,

д. т. н., професор, завідувач кафедри товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
ORCID: 0000-0003-3077-9636
n.merezhko@knu.edu.ua

КАРАВАЄВ Тарас,

д. т. н., професор, професор кафедри товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
ORCID: 0000-0003-4429-2474
t.karavayev@knu.edu.ua

КАЛУГА Ніна,

к. х. н., доцент кафедри товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
ORCID: 0000-0002-0901-5052
n.kaluga@knu.edu.ua

DOI: 10.31617/3.2022(125)01

MEREZHKO Nina,

Doctor of Sciences (Technical), Professor,
Head of Department of Commodity Science
and Customs Affairs
State University of Trade and Economics

19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3077-9636
n.merezhko@knu.edu.ua

KARAVAYEV Taras,

Doctor of Sciences (Technical), Professor,
Professor of Department of Commodity
Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics

19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4429-2474
t.karavayev@knu.edu.ua

KALUHA Nina,

PhD (Chemical),
Associate Professor of Department of
Commodity Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics

19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1827-8548
n.kaluga@knu.edu.ua

МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

Вступ. Після запровадження воєнного стану Держмитслужба працює в режимі 24/7 та виконує свої завдання. На законодавчому рівні ухвалено значну кількість нормативно-правових актів, що не лише спрощують порядок митного оформлення товарів, транспортних засобів, а й надають певні пільги для імпортерів. Ці заходи спрямовані на оперативне забезпечення населення та Збройних Сил України всім необхідним у період війни.

CUSTOMS POLICY OF UKRAINE DURING THE ARMED AGGRESSION OF THE RF

Introduction. After introduction of martial law, the State Customs Service works 24/7 and performs its tasks. At the legislative level, a significant number of normative legal acts have been adopted, which not only simplify the procedure for customs clearance of goods and vehicles, but also provide certain benefits for importers. These measures are aimed at providing the population and the Armed Forces of Ukraine with everything necessary during the war.

© Мережко Н., Караваєв Т., Калуга Н., 2022

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Внесок авторів є рівнозначним.

Проблема. В умовах воєнного стану митні процедури за здійснення митного оформлення товарів зазнали змін, що пов'язані зі спрощенням порядку ввезення окремих видів товарів. Зокрема спрощено митне оформлення вантажів гуманітарної допомоги, внесено зміни в оподаткування легкових автомобілів, бензину моторних і дизельного пального, забезпечення Збройних Сил України всім необхідним у період війни тощо. Це потребує детального аналізу та вивчення.

Метою статті є вивчення та систематизація інформації щодо особливостей здійснення митної справи в умовах воєнного стану.

Методи. Інформаційною базою стали наукові публікації вітчизняних учених, нормативно-правова та законодавча база України. Використано методи аналізу та синтезу, наукового узагальнення та порівняння.

Результати. Проаналізовано діяльність митних органів в забезпеченні реалізації митної політики в умовах воєнного стану. Проведено аналіз тенденцій експортно-імпорتنих операцій в Україні. Охарактеризовано законодавчі новації, що стосуються спрощення митних процедур, зменшення часових нормативів на виконання митних формальностей та оперативне здійснення митного оформлення різних груп товарів. Розроблено пропозиції щодо удосконалення діяльності української митниці.

Висновки. Митним органам варто посилювати співпрацю з органами влади, бізнесом з метою ліквідації вузьких місць. Робота української митниці має бути синхронізована з митними адміністраціями країн ЄС, що дасть змогу прискорити проходження товарів через кордони і максимально сприятиме міжнародній торгівлі.

Ключові слова: Держмитслужба, митні органи, митне оформлення, спрощення митних процедур, митні формальності.

Problem. Under martial law, customs procedures for the customs clearance of goods have been changed, which were mainly related to the simplification of the procedure for importing certain types of goods. In particular, the customs clearance of humanitarian aid cargoes has been simplified, changes have been made to the taxation of passenger cars, motor gasoline and diesel fuel, provision of the Armed Forces of Ukraine with everything necessary during the war, etc. This requires detailed analysis and study.

The aim of the article is to study and systematize information on the specifics of customs affairs under martial law.

Methods. The information base contains scientific publications of domestic scientists, normative legal and legislative framework of Ukraine. The methods of analysis and synthesis, scientific generalization and comparison are used.

Results. The activities of customs authorities in ensuring the implementation of customs policy in the conditions of martial law are analyzed. An analysis of export-import trends in Ukraine was carried out. Legislative innovations related to simplification of customs procedures, reduction of time standards for customs formalities and prompt implementation of customs clearance of various groups of goods are characterized. Proposals have been developed to improve the activities of the Ukrainian customs.

Conclusions. Customs authorities need to strengthen cooperation with authorities and businesses in order to eliminate bottlenecks. The work of the Ukrainian customs must be synchronized with the customs administrations of the EU countries, which will make it possible to speed up the passage of goods across the borders and promote international trade as much as possible.

Keywords: State Customs Service, customs authorities, customs clearance, simplification of customs procedures, customs formalities.

JEL Classification: F13, F14, E62.

Конфлікт інтересів: Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори працюють в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів і редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Вступ. В умовах воєнного стану Державна митна служба України, як і інші державні установи, працює в режимі 24/7 та виконує свої завдання. Усі митні підрозділи продовжують працювати у штатному режимі, окрім тих, що тимчасово зупинені через ведення активних бойових дій у зоні їхньої діяльності, зокрема в Херсонській, Донецькій та Луганській областях. До того ж Держмитслужбою оперативно здійснено перерозподіл працівників цих митниць для виконання ними посадових обов'язків в інших регіонах країни. Близько 400 посадових

осіб призвані до лав Збройних Сил України або територіальної оборони та віддано захищають державу від загарбника [1].

Парламент, уряд України та профільні органи виконавчої влади ухвалили значну кількість нормативно-правових актів, що не лише спрощують порядок митного оформлення товарів, транспортних засобів, а й надають певні пільги для імпортерів. Ці заходи спрямовані на оперативне, безперешкодне та повноцінне забезпечення населення та Збройних Сил України всім необхідним у такий складний час [2].

Проблема. В умовах воєнного стану митні процедури за здійснення митного оформлення товарів зазнали змін, що пов'язані зі спрощенням порядку ввезення окремих видів товарів. Зокрема спрощено митне оформлення вантажів гуманітарної допомоги, внесено зміни в оподаткування легкових автомобілів, бензинів моторних і дизельного пального, забезпечення Збройних Сил України всім необхідним у період війни тощо. Це потребує детального аналізу та вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що системні дослідження особливостей митного оформлення товарів в умовах воєнного стану відсутні. Можна зазначити низку праць, що висвітлюють питання функціонування митних органів і здійснення зовнішньоекономічних операцій у період російської збройної агресії. Так, у дослідженні В. Мирончук, М. Матвєєва та Н. Голомши висвітлено зміни в організації митних процедур забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, що внесені у законодавство та митну практику під час дії воєнного стану в Україні [3]. Питання спрощення порядку митного оформлення товарів, транспортних засобів, а також запровадження певних пільг для імпортерів через введення воєнного стану охарактеризовані у статті Д. Накліцького та Є. Герасимчук [2]. Окремі аспекти запровадження нових правових норм валютного, податкового та митного регулювання в період війни окреслені у праці Г. Тасліцького [4]. Проте зазначені публікації не мають системного характеру та не можуть претендувати на повноту аналізу проблем і викликів, пов'язаних з впливом воєнних дій на здійснення митної справи в Україні.

Метою статті є вивчення та систематизація інформації щодо особливостей здійснення митної справи в умовах воєнного стану.

Методи. Інформаційною базою є наукові публікації вітчизняних учених (монографії, наукова періодика), нормативно-правова та законодавча база України. Використано методи аналізу та синтезу, наукового узагальнення та порівняння наукових джерел.

Результати дослідження. Державною митною службою України вживаються найоперативніші заходи з урегулювання проблемних питань в умовах воєнного стану. Так, з початку збройної агресії Держмитслужбою прийнято рішення про невідкладну видачу всіх конфіскованих товарів, наявних на складах митниці, на потреби Збройних Сил та інших військових формувань України. Передано понад тисячу транспортних засобів, а також зброю, оптичні приціли,

тепловізори, квадрокоптери, ноутбуки, планшети, мобільні телефони, медичне обладнання тощо [1].

На початку війни багато бізнес-процесів загальмувалися чи взагалі призупинилися. Це певною мірою позначилося й на показниках діяльності митних органів. За даними Державної митної служби України, товарообіг за 6 місяців 2022 р. становив 48 млрд дол. США (для порівняння: 2021 р. цей показник – 61,1 млрд дол. США, тобто відбулося зменшення товарообігу на 27.3 %) [1].

У січні-червні поточного року обсяг імпорту в Україну досяг майже 18 млн т товарів на загальну суму 25.3 млрд дол. США. Якщо порівнювати ці показники з аналогічними даними за попередні роки, побачимо, що вони знизилися на 18.6 % відносно 2021 р., проте перевищують показники 2020 р. на 1 млрд дол. США (рис. 1).

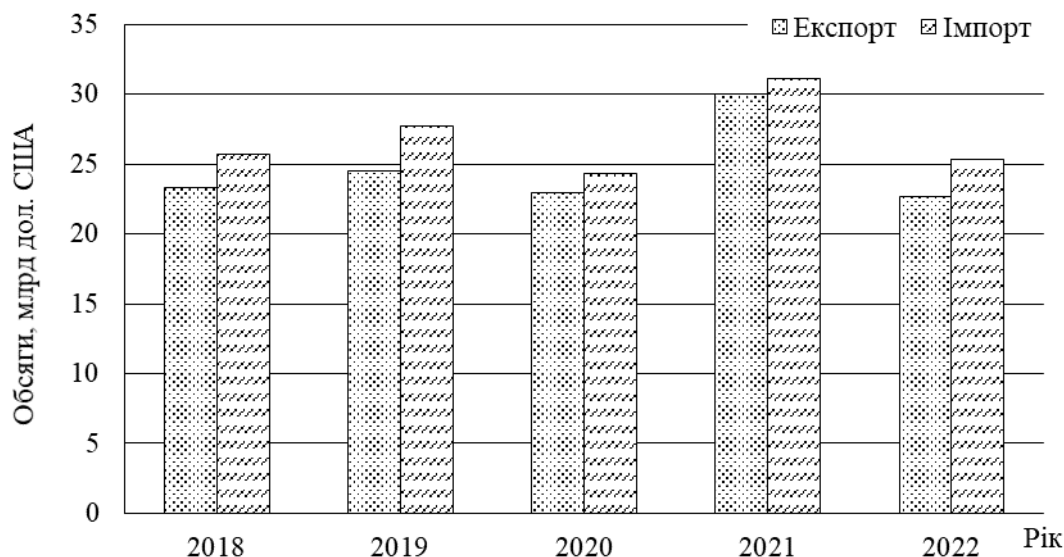

Рис. 1. Динаміка експортно-імпортних операцій в Україні в I півріччі 2018–2022 рр. у вартісному вираженні, млрд дол. США

Джерело: складено авторами за [1].

Як бачимо з рис. 1, за I півріччя 2022 р. експорт з України обсягом 50.2 млн т товарів продемонстрував найнижчий показник експортних операцій у вартісному вираженні за останні 5 років. Найбільше зростання обсягів експорту за цей період спостерігалось у 2021 р.

Найбільші обсяги імпорту у січні-червні поточного року надходили до України з Китаю (3.5 млрд дол. США), Німеччини (2.2 млрд дол. США) та Польщі (2.1 млрд дол. США). До основних категорій товарів, які ввезені на митну територію України, належать машини, устаткування та транспорт (7 млрд дол. США), паливно-енергетичні товари (6.4 млрд дол. США), продукція хімічної промисловості (4.6 млрд дол. США). Експорт товарів з України спрямований до Китаю (4.3 млрд дол. США),

Польщі (2.3 млрд дол. США) та Туреччини (1.8 млрд дол. США). До трійки найбільш експортованих з України товарів увійшли: продовольчі товари (10.1 млрд дол. США), метали та вироби з них (4 млрд дол. США), машини, устаткування та транспорт (2.4 млрд дол. США).

У перші місяці війни спостерігалось падіння надходжень до держбюджету за напрямами діяльності Держмитслужби вчетверо-вп'ятеро. Та завдяки зупиненню просування ворога територією України і, як наслідок, поступовій нормалізації суспільно-економічних відносин у країні бізнес почав працювати, намітилось поживавлення у виробництві, торгівлі, обігу товарів. Тож спостерігається поступове збільшення надходжень митних платежів: у березні надходження становили 7.7 млрд грн, у квітні – 8.3 млрд грн, у травні – 9.5 млрд грн, у червні перераховано понад 12 млрд грн [1]. Провідну позицію по митній системі за обсягом адміністрованих до державного бюджету коштів впевнено займає Київська митниця. Так, протягом червня 2022 р. підприємці по зовнішньоекономічних операціях в зоні діяльності Київської митниці сплатили до держбюджету 3.7 млрд грн митних платежів [5]. Порівняно з попереднім місяцем надходження до бюджету держави збільшилися на третину (+927 млн грн). У середньоденних показниках це 168 млн грн щодня.

З метою спрощення митних процедур, зменшення часових нормативів на виконання митних формальностей та оперативного здійснення митного оформлення товарів на законодавчому рівні закріплено низку важливих новацій, що стосуються діяльності митних органів в умовах воєнного стану. Насамперед, впроваджено безпрецедентні заходи стосовно спрощення ввезення на територію України гуманітарної допомоги. Постановою КМУ № 174 від 01.03.2022 «Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану» закріплено норми, згідно з якими на період дії воєнного стану пропуск через митний кордон України гуманітарної допомоги здійснюється за місцем перетину митного кордону України шляхом подання в паперовій або електронній формі декларації, заповненої особою, що перевозить відповідний товар, без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [6].

Особи, які ввозять в Україну гуманітарну допомогу, також мають можливість створити електронну декларацію в особистому кабінеті на Єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Можливість подання декларацій в електронній формі значно спрощує та пришвидшує оформлення гуманітарної допомоги за рахунок інтеграції з інформаційною системою митниці. Крім того, товари визнаються гуманітарною допомогою за декларативним принципом без прийняття відповідного рішення спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги. Пропуск через митний кордон України товарів гуманітарної допомоги

здійснюється за умови подання до митних органів гарантійного листа кінцевого користувача товарів.

На сьогодні середній час оформлення одного транспортного засобу з гуманітарним вантажем на кордоні з урахуванням проведення необхідних контрольних процедур становить 10–15 хвилин [1]. Завдяки цьому вдалося домогтись відсутності черг у пунктах пропуску з суміжними країнами на західному кордоні. Станом на початок липня загальний обсяг ввезених в Україну гуманітарних вантажів від початку війни становить майже 616 тис. т, серед яких лікарські засоби, медичне обладнання, продукти харчування, військове спорядження, одяг, взуття, а також понад 30 тис. транспортних засобів.

У рамках домовленостей президентів України та Польщі про максимальне усунення бар'єрів під час перетину кордону започатковано проєкт «Відкритий кордон» [1; 7]. Для цього планується у декілька етапів реконструювати існуючі пункти пропуску, побудувати нові та запровадити спільний митно-прикордонний контроль з державами-сусідами на західному кордоні. Покращенню пропускнуої спроможності сприятиме, зокрема, збільшення кількості смуг з 4 до 10 з розділенням потоків легкового та вантажного транспорту. Так, лише за місяць роботи модернізованого в межах проєкту «Відкритий кордон» пункту пропуску Краківець–Корчова Львівської митниці Держмитслужби спостерігається відчутне збільшення пропускнуої спроможності у напрямку виїзду з України – майже на 50 %.

На початку збройної агресії росії проти України для зменшення податкового тиску та спрощення ведення бізнесу на законодавчому рівні запроваджено звільнення імпорту товарів від сплати митних платежів [8; 9]. Зокрема від сплати ввізного мита звільнялись товари, що ввозились фізичними особами-підприємцями та юридичними особами незалежно від системи оподаткування. Від сплати ПДВ звільнялись товари, що ввозились «спрощенцями» I–III груп, які не є платниками ПДВ. Однак звільненню від сплати ввізного мита не підлягали підакцизні товари (спирт етиловий, алкогольні напої, пиво, тютюнові вироби, рідини, що використовуються в електронних сигаретах). Своєю чергою на деякі товари (бензин моторний, дизельне паливо, скраплений газ) встановлено нульову ставку акцизного податку та зменшено розмір ПДВ до 7 %.

Також нормативно передбачено тимчасове звільнення від сплати митних платежів для фізичних осіб під час ввезення транспортних засобів, серед яких легкові авто та кузови до них; напівпричепи та причепи; вантажні транспортні засоби та транспортні засоби, призначені для перевезення вантажів та понад 10 осіб; мотоцикли.

З огляду на необхідність забезпечення стабільнішого функціонування економіки та належного наповнення дохідної частини бюджету Законом України від України від 21 червня 2022 р. № 2325-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих

актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» запроваджені пільги на імпорт товарів та окремих транспортних засобів з 1 липня поточного року скасовано (крім пільг по сплаті митних платежів за імпорт бензину, дизельного палива, скрапленого газу) [10]. Зокрема за весь час так званого «нульового» митного оформлення транспортних засобів, що тривав у квітні–червні 2022 р., ввезено майже 237 тис. одиниць цих товарів. Пільги зі сплати платежів становили 26.1 млрд грн [1]. Наразі митне оформлення транспортних засобів проводиться у порядку, встановленому законодавством, що діяло до скасування платежів (знову сплачується ввізне мито, ПДВ, акцизний податок).

Основними змінами, що стосуються експортних операцій у I півріччі 2022 р., є доповнення переліку товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню (рис. 2) [11]. До цього переліку внесено: м'ясо курей і м'ясо великої рогатої худоби, яйця курей, а також стратегічні товари для України, зокрема просо, цукор, овес. Разом з цим уряд зменшив до нуля квоти на експорт жита, гречки, соли, тобто держава фактично заборонила експорт зазначених товарів. Підставою для митного оформлення товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню, є дозвільний документ – ліцензія, що видається Мінекономіки (на період воєнного стану порядок видачі ліцензій також спрощено, оскільки зменшено перелік документів, необхідних для отримання ліцензії на експорт).

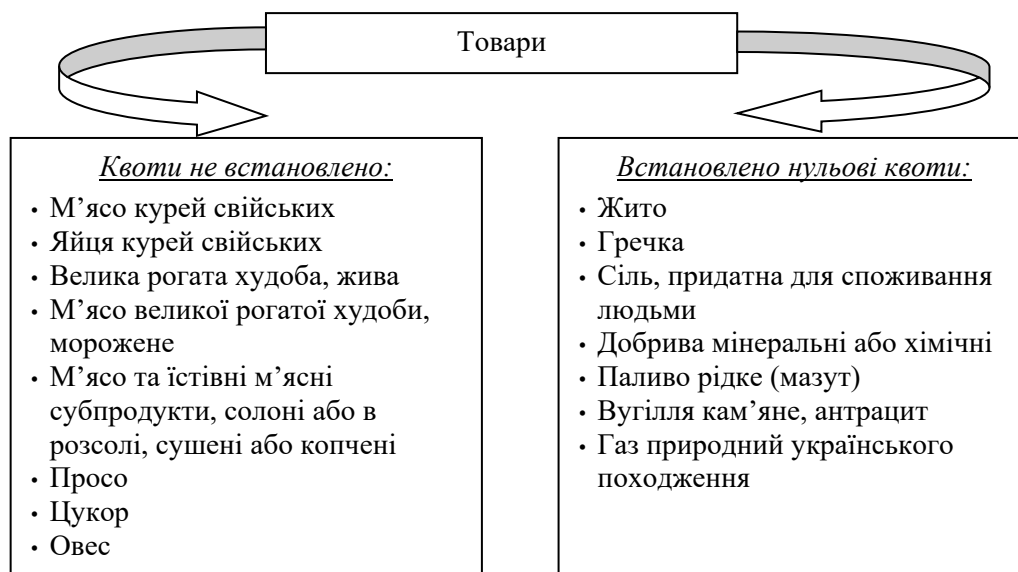

Рис. 2. Перелік товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню, та обсяги встановлених квот на 2022 р.

Джерело: складено авторами за [11].

Серед суттєвих спрощень, що стосуються порядку митного оформлення товарів до припинення чи скасування воєнного стану на території України, також варто виокремити такі новації [9]:

- скасування плати суб'єктами ЗЕД за виконання митних формальностей митними органами поза місцем їх розташування або поза робочим часом, установленим для них;

- документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, зокрема щодо своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються. Акти (довідки) про результати документальних перевірок, зустрічних звірок, заперечення до актів перевірок і податкові повідомлення-рішення не надсилаються;
- продовження строку реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності здійснюється відповідним програмно-інформаційним комплексом Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України в автоматичному режимі;
- пропуск на митну територію України та/або випуск відповідно до заявленої мети на митній території України товарів, які за кодом згідно з УКТЗЕД та описом можуть належати, але за своїми характеристиками та фізико-хімічними властивостями не належать до товарів, на які встановлено заборони та/або обмеження, здійснюються митними органами на підставі заяви декларанта або уповноваженої ним особи про незастосування до таких товарів встановлених відповідними законами заборон та/або обмежень (рис. 3).

Рис. 3. Перелік товарів, на які встановлено заборони та/або обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України

Джерело: складено авторами за [11].

Аналізуючи перелік товарів, які підпадають під заборонно-обмежувальні заходи, варто зауважити, що відповідно до постанови КМУ № 426 від 09.04.2022 встановлено повну заборону на ввезення на митну територію України в митному режимі імпорту товарів з росії через військову агресію цієї держави [12]. При цьому товари,

переміщення яких територією російської федерації здійснено транзитом, та товари, ввезені з росії, зокрема товари походженням з третіх країн, дає змогу декларувати в митний режим імпорту, якщо їх ввезення в Україну здійснено до 24 лютого 2022 р. включно.

Низка пунктів пропуску автомобільного, залізничного та авіаційного сполучення через державний кордон та пункти контролю тимчасово закрито [13] (здебільшого це стосується пунктів пропуску на кордоні з росією, білоруссю, а також тих, що знаходяться у безпосередній близькості від районів, де ведуться активні бойові дії).

Через бойові дії на території України та блокаду морських портів відбулась кардинальна зміна ланцюгів поставок [1]. Загалом понад половини (55 %) вантажів в Україні переміщувалася саме морським транспортом. На другому місці залізничний транспорт (33 %), далі – автомобільний (12 %). Нині фактично лєвова частка обсягів поставок припадає на залізничний (56 %) і автомобільний транспорт (26 %).

Сьогодні пріоритет в діяльності митних органів – це переміщення вантажів гуманітарної допомоги, паливно-мастильних матеріалів, сільгосп-продукції. Аби пришвидшити проходження митних формальностей, Держмитслужбою ухвалено рішення звести до мінімуму застосування додаткових контрольних процедур, зокрема: лабораторні дослідження, відбір зразків, залучення фахівців профільних підрозділів, проведення митних оглядів тощо. Також у пунктах пропуску встановлено окремі смуги руху для переміщення товарів, здійснено перерозподіл особового складу, збільшено кількість митників, що працюють у пунктах пропуску.

Направляючи основні зусилля на реалізацію митної політики в умовах викликів повномасштабної війни, що розпочата російською федерацією, митні органи продовжують успішно виконувати одне з основних завдань – запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України. Так, за I півріччя 2022 р. митниці Державної митної служби України виявили 6.4 тис. порушень митних правил на суму 1.9 млрд грн [1]. Вилучено предметів правопорушень на суму понад 392 млн грн (зокрема промислових товарів на 238.6 млн грн, продовольчих товарів та сільгосппродукції на 7.6 млн грн, валюти майже на 121.6 млн грн, транспортних засобів майже на 24 млн грн). Безпосередньо митницями розглянуто 6805 справ про порушення митних правил. Застосовано адміністративне стягнення у вигляді штрафу на суму майже 276 млн грн. На розгляд до суду митницями передано 3295 справ про порушення митних правил на суму 1.7 млрд грн. За результатами розгляду справ судами накладено стягнень (конфіскація товарів та штрафи) на суму понад 900 млн грн, і це на 24 % більше за аналогічний показник 2021 р.

Підтвердженням ефективної роботи Держмитслужби в напрямі запобігання порушенням митних правил є діяльність Київської митниці, посадовими особами якої виявлено цинічну спробу столичних підприємців

ввезти задля наживи на підставі підроблених документів майже 400 бронежилетів з балістичними пластинами IV класу захисту загальною вартістю понад 3 млн грн [5]. Підставою для ввезення в Україну такої категорії товарів є або Сертифікат кінцевого споживача з подальшою безоплатною передачею бронежилетів цьому споживачеві, або застосування заходів державного контролю з отриманням відповідного дозволу на ввезення бронежилетів, що дає можливість вільно розпоряджатися та продавати товар. На цю партію бронежилетів було надано підроблений Сертифікат для уникнення державного контролю під час ввезення цих товарів. Київською митницею складено протокол про порушення митних правил. Бронежилети в комплекті з пластинами вилучено до винесення судом рішення у справі.

Важливою складовою діяльності Держмитслужби в умовах воєнного стану залишається митна інтеграція з ЄС. Робота в цьому напрямі продовжується, свідченням чого є ухвалення рішення про запрошення України до Конвенції про процедуру спільного транзиту (*NCTS*) та до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами [1; 14]. Рішення прийнято на засіданні робочої групи з питань відповідних конвенцій за результатами розгляду висновків фінальної Оціночної місії Генерального директорату з питань оподаткування та Митного союзу Європейської комісії (*DG TAXUD*), яка відбулася 23–24 червня 2022 р.

Після приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту український бізнес зможе користуватися такими перевагами та спрощеннями:

- одна транзитна декларація та одна гарантія для переміщення товарів між 36 країнами (з країнами ЄС, Великою Британією, Туреччиною, Сербією, Північною Македонією, Ісландією, Норвегією, Ліхтенштейном та Швейцарією);
- авторизовані підприємства зможуть відправляти та отримувати товари на своєму підприємстві без заїзду на митні термінали;
- українські фінансові гарантії діятимуть ще у 35 країнах світу.

«Митний безвіз» – це поштовх для розвитку логістичних, комерційних і торгівельних хабів в Україні та важливий крок майбутнього членства України в ЄС [14]. Відповідно, перед українською митницею постають нові та дуже важливі завдання досягнення європейських митних стандартів.

Висновки. Держмитслужба України стала однією з найперших інституцій, діяльність якої зазнала відчутних змін через введення воєнного стану. Робота митних органів з перших днів збройної агресії російської федерації спрямована на забезпечення чіткої та злагодженої роботи всіх працюючих пунктів пропуску для забезпечення оперативного ввезення та митного оформлення товарів, які є необхідними в умовах воєнного стану. Насамперед це стосується пропуску через митний кордон України вантажів гуманітарної допомоги,

товарів для потреб Збройних Сил України, товарів критичного імпорту, паливно-мастильних матеріалів, агропродукції.

Парламент, уряд України та профільні органи виконавчої влади ухвалили значну кількість нормативно-правових актів, що не лише спрощують порядок митного контролю та оформлення товарів, транспортних засобів, а й надають певні пільги для імпортерів по сплаті митних платежів.

Виклики воєнного часу певною мірою позначилися на показниках діяльності Держмитслужби. Тому митним органам необхідно посилювати співпрацю з органами влади, бізнесом з метою ліквідації вузьких місць. Робота української митниці має бути синхронізована з митними адміністраціями країн ЄС, що дасть змогу прискорити проходження товарів через кордони і максимально сприятиме міжнародній торгівлі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua>.
2. Накліцький Д., Герасимчук Є. Митне оформлення товарів на період воєнного стану: ключові новації для бізнесу. URL: https://biz.ligazakon.net/news/210518_mitne-oformlennya-tovarv-na-perod-vonnogo-stanu-klyuchov-novats-dlya-bznesu.
3. Мирончук В. М., Матвеев М. Е., Голомша Н. Є. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43>.
4. Таслицький Г. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в період запровадження воєнного стану. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zovnishnoekonomichna-diyalnist/regulyuvannya-zovnishnoekonomichnoyi-diyalnosti-v-period-zaprovadzhennya-voennogo-stanu.html>.
5. Київська митниця Держмитслужби. URL: <https://www.facebook.com/KYIVcustomsUA/>.
6. Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 № 174. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2022-p#Text> (дата звернення 20.07.2022).
7. Старт проекту «Відкритий кордон»: Україна та Польща збільшать пропускну спроможність пункту «Краковець – Корчова». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/start-proektu-vidkritij-kordon-ukrayina-ta-polshcha-zbilshat-propusknu-spromozhnist-punktu-krakovec-korchova>.
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення 20.07.2022).
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення 20.07.2022).
10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування: Закон України від 21.06.2022 № 2325-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2325-20#Text> (дата звернення 22.07.2022).
11. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від

- 29.12.2021 № 1424. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-p#Text> (дата звернення 20.07.2022).
12. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.04.2022 № 426. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-p#Text> (дата звернення 18.07.2022).
13. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.02.2022. № 188-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-2022-p#Text> (дата звернення 18.07.2022).
14. Митний безвіз – ухвалено рішення про запрошення України до митних Конвенцій про процедуру спільного транзиту (NCTS) та спрощення торгівлі товарами. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mytnyi-bezviz-ukhvaleno-rishennia-pro-zaproshennia-ukrainy-do-mytnykh-konventsii-pro-protseduru-spilnoho-tranzytu-ncts-ta-sproshchennia-torhivli-tovaramy#>.

REFERENCES

1. Oficijnyj sajt Derzhavnoi' mytnoi' sluzhby Ukrai'ny [Official website of the State Customs Service of Ukraine] <https://customs.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Naklic'kyj, D., & Gerasymchuk, Je. Mytne oformlennja tovariv na period vojenного станu: ključovi novacii' dlja biznesu [Customs clearance of goods during martial law: key innovations for business]. https://biz.ligazakon.net/news/210518_mitne-oformlennja-tovariv-na-perod-vonnogo-stanu-klyuchov-novats-dlja-bznesu [in Ukrainian].
3. Myronchuk, V. M., Matvejev, M. E., & Golomsha, N. Je. 2022Mytni procedury zabezpečennja zovnishn'oekonomichnoi' dijal'nosti Ukrai'ny v umovah vijny [Customs procedures for ensuring Ukraine's foreign economic activity in wartime conditions]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43> [in Ukrainian].
4. Taslic'kyj, G. Reguljuvannja zovnishn'oekonomichnoi' dijal'nosti v period zaprovadzhennja vojenного станu [Regulation of foreign economic activity during the introduction of martial law]. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/zovnishnoekonomichna-diyalnist/regulyvannja-zovnishnoekonomichnoyi-diyalnosti-v-period-zaprovadzhennja-voennogo-stanu.html> [in Ukrainian].
5. Kyi'vs'ka mytncyja Derzhmyt'služby [Kyiv Customs of the State Customs Service]. <https://www.facebook.com/KYIVcustomsUA> [in Ukrainian].
6. Dejaki pytannja propusku gumanitarnoi' dopomogy cherez mytnyj kordon Ukrai'ny v umovah vojenного станu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 01.03.2022 № 174 [Some issues of the passage of humanitarian aid through the customs border of Ukraine under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 01.03.2022 № 174]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2022-p#Text> (data zvernennya 20.07.2022) [in Ukrainian].
7. Start projektu «Vidkrytyj kordon»: Ukrai'na ta Pol'shha zbil'shat' propusknu spromozhnist' punktu «Krakovec' – Korchova» [Start of the «Open Border» project: Ukraine and Poland will increase the throughput capacity of the «Krakowec – Korchova» point]. <https://www.kmu.gov.ua/news/start-proektu-vidkritij-kordon-ukrayina-ta-polshcha-zbilshat-propusknu-spromozhnist-punktu-krakovec-korchova> [in Ukrainian].
8. Pro vnesennja zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrai'ny ta inshyh zakonodavchyh aktiv Ukrai'ny shhodo dii' norm na period dii' vojenного станu: Zakon Ukrai'ny vid 15.03.2022 № 2120-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms during the period of martial law: Law of Ukraine dated March 15, 2022 № 2120-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (data zvernennya 20.07.2022) [in Ukrainian].

9. Pro vnesennja zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrai'ny ta inshyh zakonodavchyh aktiv Ukrai'ny shhodo dii' norm na period dii' vojenного стану: Zakon Ukrai'ny vid 15.03.2022 № 2120-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms during the period of martial law: Law of Ukraine dated March 15, 2022 № 2120-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (data zvernennya 20.07.2022) [in Ukrainian].
10. Pro vnesennja zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrai'ny ta inshyh zakonodavchyh aktiv Ukrai'ny shhodo peregljadu okremyh pil'g z opodatkuвання: Zakon Ukrai'ny vid 21.06.2022 № 2325-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the revision of certain tax benefits: Law of Ukraine dated June 21, 2022 № 2325-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2325-20#Text> (data zvernennya 22.07.2022) [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennja perelikiv tovariv, eksport ta import jakyh pidljagaje licenzuvannju, ta kvot na 2022 rik: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 29.12.2021 № 1424 [On approval of the lists of goods whose export and import are subject to licensing, and quotas for 2022: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 29.12.2021 № 1424]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-p#Text> (data zvernennya 20.07.2022) [in Ukrainian].
12. Pro zastosuvannja zaborony vvezennja tovariv z Rosijs'koi' Federacii': Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 09.04.2022 № 426 [On the application of the ban on the import of goods from the Russian Federation: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 09.04.2022 № 426]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-p#Text> (data zvernennya 18.07.2022) [in Ukrainian].
13. Pro tymchasove zakryttja dejakyh punktiv propusku cherez derzhavnyj kordon ta punktiv kontrolju: Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 26.02.2022. № 188-p. [On the temporary closure of some checkpoints across the state border and post checkpoints: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 26, 2022. № 188-p.]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-2022-r#Text> (data zvernennya 18.07.2022) [in Ukrainian].
14. Mytnyj bezviz – uhvaleno rishennja pro zaproshennja Ukrai'ny do mytnyh Konvencij pro proceduru spil'nogo tranzytu (NCTS) ta sproshhennja torgivli tovaramy [Customs visa-free – a decision was made to invite Ukraine to the Customs Conventions on Common Transit Procedures (NCTS) and Simplification of Trade in Goods]. <https://www.kmu.gov.ua/news/mytnyi-bezviz-ukhvaleno-rishennia-pro-zaproshennia-ukrainy-do-mytnykh-konventsii-pro-protseduru-spilnoho-tranzytu-ncts-ta-sproshchennia-torhivli-tovaramy#> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 28.07.2022.

Прийнято до друку 19.09.2022.

Публікація онлайн 23.12.2022.